

Winnen Award 'ontzettende waardering' voor Trimbos Instituut

[inleiding] Tijdens het 10de Nationale E-learning Congres, dat op 10 en 11 februari gehouden werd in Eindhoven, is de eerste Nederlandse e-Learning Award uitgereikt. Winnaar werd het Trimbos Instituut uit Utrecht, met het project 'De gezonde school en genotmiddelen' [1]. Volgens Hettie Rensink, projectleider educatieve uitgavenbureau bij het Trimbos Instituut en materiaalontwikkelaar van de winnende toepassing, betekent de prijs een "ontzettende waardering voor iets waar we al vele jaren mee bezig zijn." [/inleiding]

Door Frits de Jong

De route van Hettie Rensink richting het Trimbos Instituut, dat in 1996 is ontstaan uit een fusie van het Nederlands centrum Geestelijke volksgezondheid (NcGv) en het Nederlands Instituut voor Alcohol en Drugs (NIAD), loopt via Utrecht en Hoofddorp. De in Epe geboren en weer woonachtige Rensink doorloopt in Utrecht de lerarenopleiding, rondt die in 1983 af maar heeft de pech dat er juist in die periode in het onderwijs moeilijk een baan te krijgen is. Uiteindelijk lukt het haar, en kan zij aan de slag als docent verzorging aan een (vmbo-)school in Hoofddorp. Tien jaar werkt zij daar met groot plezier ("Ik heb lesgeven altijd erg leuk gevonden"), maar dan begint het toch te kriebelen. Een kort uitstapje naar het Landelijk Emancipatiebureau Onderwijs ("Dat was niets voor mij") doet haar belanden bij het NIAD, waar zij op 1 juni 1995 binnenstapt en zich voornamelijk bezig gaat houden met het vervaardigen van lesmateriaal. In diezelfde periode verricht Hettie Rensink ook de nodige werkzaamheden voor de educatieve uitgeverij Wolters-Noordhoff. "Destijds hebben zij mij gevraagd om een methode te schrijven over verzorging. Ik heb bij Wolters met name geleerd om beter te schrijven en geleerd je te verplaatsen in je doelgroep. Daar heb ik veel baat bij gehad. Ook in mijn werk voor het NIAD, en nu als materiaalontwikkelaar voor het Trimbos Instituut."

'Make over'

Bij het Trimbos Instituut krijgt Hettie Rensink onder meer te maken met 'De gezonde school en genotmiddelen', een preventieprogramma voor het basis- en voortgezet onderwijs dat bestaat sinds de jaren '90, en waaraan voortdurend is gesleuteld en verbeteringen zijn aangebracht. Om actueel te blijven én op te vallen krijgt het programma in 2004 een 'make over'. "We hebben de boekjes een aantal malen herzien, maar merkten dat de belangstelling ervoor toch wat afnam. Om een goed beeld te krijgen van welke wensen er leefden, hebben we een rondje gemaakt en gesprekken gevoerd met diverse sleutelfiguren uit het onderwijs, met uitgeverijen, schooldirecteuren en docenten. Uit deze gesprekken kwam naar voren dat de computer een grote rol zou gaan spelen in het onderwijs, en op basis daarvan hebben we besloten om de computer in te gaan zetten als voorlichtingsmiddel. Daarbij hebben we gekozen voor een geavanceerde aanpak, met veel interactie, om te voorkomen dat we al snel weer achter de ontwikkelingen aan zouden lopen." Om goed voorbereid te zijn, volgen Hettie Rensink en haar collega Boukje van Vlokhoven een cursus e-learning en didactiek bij het Centrum Leermiddelenstudie Utrecht (CLU). "Vervolgens hebben we eigenhandig een functioneel ontwerp gemaakt, volgens mij besloeg die ongeveer 30 kantjes, en daarna hebben we een viertal bedrijven uitgenodigd om een offerte uit te brengen. Daarbij was de prijs belangrijk, maar er moest ook een klik zijn. Die was er gelukkig met een van de bedrijven, en toen kon er begonnen worden met de bouw van de digitale versie. In het schooljaar 2006/2007 hebben we op 30 scholen een geslaagde pilot gedraaid, en daarna is de boel gaan groeien tot waar het nu is."

E-learningmodules

Voor het programma 'De gezonde school en genotmiddelen' is een viertal e-learningmodules ontwikkeld (alcohol, roken, blowen, onder invloed onderweg) dat gebruikt kan worden voor twee niveaus (het onderwerp alcohol is voor klas 1, roken voor klas 1 of 2, blowen voor klas 2 of 3, en onder invloed voor klas 3 of 4, waarbij de klasaanduiding een indicatie is). "Elke module bestaat uit een leerlingen - en een docentendeel, en die zijn ook weer onderverdeeld", aldus Hettie Rensink. "Zo bestaat het leerlingendeel uit een leerstofdeel, een groepsdeel, een chatgedeelte, een profieldeel en een spelletje. Het docentendeel bevat onder meer een overzicht welke klassen de docent heeft, welke leerlingen zich aangemeld hebben, en is er de

mogelijkheid voor de docent om de discussies in de chat te volgen." De voorlichtingslessen van het Trimbos Instituut zijn gebaseerd op zowel een voorlichtings- als een onderwijskundig model. Als voorlichtingsmodel wordt gebruikgemaakt van het ASE-model (Attitude, sociale invloed, eigen effectiviteitsverwachting), dat in zes stappen terug te vinden is in de gebruikte e-learningmodules. Volgens dat model heeft voorlichting pas effect als de leerling aandacht heeft voor het onderwerp, is het noodzaak dat het taalgebruik en de opdrachten passen bij het niveau en de leeftijd van de leerling, moet het leerlingmateriaal geloofwaardig zijn, is het noodzakelijk om leerlingen uit te nodigen om na te denken over normen, moet worden aangegeven hoe bepaald (nieuw) gedrag kan worden vertoond, volgehouden en ingebouwd, en heeft een gedragsverandering het meeste effect als het nieuwe gedrag wordt beloond.

Mbo

De e-learningmodules van het Trimbos Instituut worden nu enkele jaren gebruikt, en de reacties zijn positief. "Er wordt bijzonder enthousiast gereageerd op het programma. Een voordeel is ook dat je leerlingen van vandaag de dag niet meer hoeft uit te leggen hoe een computer werkt. Zij zijn er erg goed in thuis, en in de meeste gevallen zelfs een flink stuk beter dan docenten. De algemene reactie is dat leerlingen de oefenstof leuk en plezierig vinden, en dat het goed aansluit bij hun stijl en manier van leven. Het leukst vinden ze over het algemeen de filmpjes", zo zegt Hettie Rensink, die zelf misschien een aantal zaken anders zou aanpakken. "In het chatgedeelte worden relatief veel discussies gevoerd, maar niet altijd op een manier zoals wij dat graag zouden willen. Er wordt relatief veel gepraat over niets, en de vraag is of deze tool daar de juiste plaats voor is. Als docent zou ik er voor kiezen om al die discussies uit te zetten en één onderwerp per keer open te gooien. Dan is namelijk het leereffect groter. Het is natuurlijk goed dat leerlingen met elkaar in gesprek en discussie gaan, maar dan moet het wel relevant zijn. Het is ongetwijfeld één van de dingen die straks terugkomt in de evaluatie." De volgende stap voor het Trimbos Instituut is het maken van een programma voor het mbo. "Dat zal wel even anders worden. Wat we nu doen, is toch best wel gestuurd, en dat is niet zo geschikt voor mbo-leerlingen. Die zul je vrijer moeten laten."

Nederlandse e-learning award

Aan het eind van de eerste dag van het 10de Nationale E-learning Congres, op dinsdag 10 februari, was er de uitreiking van de eerste Nederlandse e-learning award, een prijs die in het leven is geroepen door e-Learning.nl en bestemd is voor innovatieve projecten waarbij technologie een hoofdrol speelt om het leren en/of de performance van mensen en organisaties te verbeteren. Hettie Rensink geeft aan "zeer verrast" te zijn geweest met de uitverkiezing. "Helemaal geweldig. De prijs betekent een ontzettende waardering voor iets waar we al vele jaren, vaak op de achtergrond, mee bezig zijn. Dan is het mooi als dat ook wordt gewaardeerd. Ook binnen het Trimbos Instituut zelf overigens. De volgende ochtend al lag er een felicitatiemail van onze directeur op de elektronische deurmat, en natuurlijk was er gebak. De prijs heeft mij meer gedaan dan ik had gedacht. Het heeft mij best wel ontroerd..."

[1] Het juryrapport schreef bij de uitverkiezing van de eerste Nederlandse E-learning Award, over het project van het Trimbos Instituut: 'Het Trimbos Instituut is er in geslaagd om technologie op een effectieve manier in te zetten voor een complex onderwerp, namelijk gedragsverandering. Ze hebben dat gedaan op een manier die goed aan blijkt te sluiten bij de doelgroep van het aanbod. Deze e-learning toepassing wordt op veel scholen gebruikt, en scoort hoog als het gaat om de tevredenheid van de doelgroep. Ook lijkt de applicatie effect te hebben op het gedrag van jongeren. De jury was eveneens erg onder de indruk van de didactische onderbouwing van het voorstel, en van de manier waarop het leerconcept met behulp van technologie is uitgewerkt. De jury meent wel dat de applicatie wat betreft usability verder verbeterd kan worden'.